

ezenkívül a 7. sz. ház pincéjében alakítottak még ki egy kisebb óvóhelyet. Annak ellenére, hogy a környék nem volt sem ipari, sem katonai stratégiai terület, a Pálma utca 4. és 5. sz. ház egy nagy budapesti bombázás során, július 2-án délelőtt 10 órakor közvetlen találatot kapott. A bombázás idején a Pálma utca 5. alatti óvóhelyen 110, a 7. sz. ház pincéjében 25 személy tartózkodott. A veszteséglista két nappal később készült el: 98 zsidó meghalt, 33 megsebesült, 8-nak a sorsa ismeretlen.⁴²

Az angolok és amerikaiak magyarországi képviselőjét ellátó Svájc számos alkalommal közbenjárt a brit és amerikai zsidó és nem zsidó személyek vagyonának védelmében.⁴³

Svájc, valamint Svédország és – kisebb mértékben – a többi semleges állam diplomáciai képviselője komoly erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy bizonyos korlátozott számú zsidónak állampolgárságot adományozzon, másokat védetté nyilvánítson (ebben a Vatikán is közreműködött). Megkezdték a különféle menlevelek kibocsátását, amelyek az azokat birtokló zsidóknak némi védelmet nyújtottak, ha teljes biztonságot nem is jelenthettek. A hazai ellenzék vezetőinek, valamint az ellenséges és semleges államok és a Vatikán vezetőinek erőteljes nyomására Horthy, miután július 7-én leállította a deportálásokat, ennek a néhány ezer zsidónak a kivándorlását is engedélyezte. Veessenmayer és Ribbentrop rávette Hitlert, hogy hunyjon szemet e kivándorlások fölött, „feltéve, hogy Horthy hajlandó a deportálásokat haladéktalanul újra megindítani” (lásd a 25. és a 31. fejezetet).

A Lakatos-kormány alatt mérséklődött a zsidókra nehezedő nyomás. Magyarország kétségbeesetten kezdte kutatni a háborúból való kilépés lehetőségét, és az emigrálás kérdése is másodlagos jelentőségűvé vált. Csak az október 15-i Szálasi-puccs után került előtérbe megint. A külföldi zsidók státusát (ekkor már jobbára csak az ellenséges és semleges országok állampolgárai voltak életben) Szálasi új rendelete szabályozta, amely egy nemzetközi gettó felállításáról intézkedett. Itt a viszonylag kisszámú *bona fide* külföldi zsidó továbbra is bizonyos védettséget élvezett, ugyanakkor a „védett” magyar zsidók közül sokan osztoztak a központi gettóba zárt testvéreik sorsában.

Jegyzetek

1. Háború utáni visszaemlékezésében az egykori magyar kormányhivatalnokok egy része hajlamos eltúlozni azoknak a zsidó menekülteknek a számát, akik a háború idején a magyar állam védelmét élvezték. Ezt a számot némelyikük 70 000-re teszi. A budapesti Mentőbizottság azonban 1943. november 22-én kb. 15 000 főről beszélt. *Der Kastner-Bericht*, 45. o. Lásd még a 3. és a 6. fejezetet.